

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM**

2019-2020

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Ivana Pospíchalová**

**Význam a hodnota manželství v souvislosti s dosaženým  
vzděláním**

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Dobromila Trpišovská, CSc.

**JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE**

**BACHELOR COMBINED STUDIES**

2019-2020

**BACHELOR THESIS**

**Ivana Pospíchalová**

**The importance and value of marriage in connection with  
education**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Dobromila Trpišovská, CSc.

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 18. 6. 2020

Ivana Pospíchalová

## **Poděkování**

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Doc. PhDr. Dobromile Trpišovské, CSc. za odborné vedení, cenné připomínky a rady při zpracování bakalářské práce.

## **Anotace**

V bakalářské práci se zkoumá vliv dosaženého stupně vzdělání na postoj k manželství a nesezdanému soužití. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části je definován pojem manželství a nesezdané soužití, popisuje jejich historii a vývoj. Dále se teoretická část zaměřuje na vzdělání. Výzkumná část bakalářské práce zjišťuje názory osob s různou úrovní dosaženého vzdělání na manželství a nesezdané soužití. Výzkum se uskutečnil prostřednictvím dotazníkového šetření. Jeho výsledek je v práci prezentován.

## **Klíčová slova**

Hodnota, manželství, nesezdané soužití, volba, význam, vzdělání,

## **Annotation**

The bachelor's thesis examines the influence of the level of education achieved on the attitude to marriage and unmarried cohabitation. The bachelor thesis is divided into theoretical and research part. The theoretical part defines the concept of marriage and unmarried cohabitation, describes their history and development. Furthermore, the theoretical part focuses on education. The research part of the bachelor's thesis examines the views of people with different levels of education on marriage and unmarried cohabitation. The research was carried out through a questionnaire survey. Its result is presented in the work.

## **Keywords**

Education, choice, marriage, meaning, unmarried cohabitation, value,

## OBSAH

|  |           |
|--|-----------|
| <b>ÚVOD.....</b>                                 | <b>8</b>  |
| <b>TEORETICKÁ ČÁST.....</b>                      | <b>10</b> |
| <b>1 MANŽELSTVÍ A NESEZDANÉ SOUŽITÍ.....</b>     | <b>10</b> |
| 1.1 Manželství.....                              | 10        |
| 1.1.1 Historie manželství .....                  | 14        |
| 1.1.2 Manželství ve 2.polovině 20. století ..... | 15        |
| 1.2 Nesezdané soužití .....                      | 17        |
| <b>2 VZDĚLÁNÍ .....</b>                          | <b>20</b> |
| 2.1 Rozvoj vzdělávání.....                       | 20        |
| 2.2 Vzdělání .....                               | 21        |
| 2.3 Školství v České republice.....              | 23        |
| 2.3.1 Vzdělávací systém v České republice .....  | 23        |
| <b>PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>                      | <b>25</b> |
| <b>3 VÝZKUM .....</b>                            | <b>25</b> |
| 3.1 Cíl výzkumu.....                             | 25        |
| 3.2 Charakteristika výzkumného vzorku .....      | 25        |
| 3.3 Výzkumná metoda a popis výzkumu.....         | 26        |
| 3.4 Prezentace výsledků.....                     | 26        |
| 3.5 Diskuze .....                                | 37        |
| 3.6 Závěry výzkumu .....                         | 39        |
| <b>4 ZÁVĚR .....</b>                             | <b>41</b> |
| <b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....</b>              | <b>43</b> |
| <b>SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ .....</b>     | <b>46</b> |
| <b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>                        | <b>48</b> |

## ÚVOD

V průběhu 20. století došlo k výrazným ekonomickým, sociálním a kulturním změnám ve společnosti. Tyto změny vedly postupem času k proměně rodiny a partnerských vztahů. Manželství již nemá svůj nerozdělitelný charakter, nejedná se již o instituci, která trvá navždy. Dříve bylo společensky nepřijatelné, aby spolu dva mladí lidé žili nebo dokonce vychovávali děti, pokud by nebyli sezdáni.

Mladí lidé nyní preferují společné soužití, aniž by uzavřeli manželství, a tato skutečnost je již veřejností většinou přijímána jako běžná součást vztahu. V české populaci od roku 1989 značně narost počet dětí, které se rodí nesezdaným rodičům. Očekávání narození potomka tak již mnohdy není důvodem k vyslovení manželského slibu, jak dokazují demografické ročenky. Nové výzvy a možnosti, které současná doba lidem nabízí, tak mohou vést k neochotě vázat se a přebírat na sebe zákonnou odpovědnost za svého partnera.

V médiích se často vyskytují informace o klesajícím počtu nově uzavřených manželství a informace, že každé druhé manželství končí rozvodem, také nepřispívá k jeho popularizaci. Objevují se názory, že uzavření manželství se již stává přežitkem, a především lidé s vyšším stupněm vzdělání přikládají manželství nižší význam a důležitost. Dnešní doba nabízí hlavně ženám ekonomickou nezávislost na partnerovi.

Různá feministická hnutí označují manželství jako druh závislosti, která omezuje osobní svobodu jedince. Svatba je pro ně jen formalita, která nepřináší žádné výhody.

Jsou zakládány občanské iniciativy, které prosazují zrušení manželství, jelikož jsou pro stát ekonomicky nevýhodné z důvodu vysoké finanční zátěže při jejich uzavírání a zániku. Podle hnutí NE manželství je možné nahradit zákonem stanovené podmínky manželství soukromoprávní smlouvou, jejíž obsah bude pouze na domluvě dvou partnerů.

Dramatický pokles počtu uzavřených manželství a čísla udávající počet nově narozených nemanželských dětí od roku 1989 může tyto teorie podporovat.

Je tedy manželství opravdu přežitkem i podle názoru většiny české populace? Prosazují se tyto liberální myšlenky napříč společností nebo jsou to jen ojedinělé názory, které většina obyvatel České republiky odmítá, bez ohledu na úroveň jejich dosaženého vzdělání?



Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda veřejnost skutečně vnímá manželství jako zbytečný kus papíru a pouhou formalitu, která již nemá tak velký význam, a jak se tyto názory liší s ohledem na vzdělání dotazovaných osob.

# TEORETICKÁ ČÁST

## 1 MANŽELSTVÍ A NESEZDANÉ SOUŽITÍ

### 1.1 Manželství

Pojem manželství bývá definován více způsoby. Z psychologického hlediska jde o ideální soužití ženy a muže, které oběma přináší štěstí a uspokojení svých potřeb. V manželství lidé očekávají lásku, důvěru a přátelství. Z pohledu sociologie jde o základní jednotku společnosti, která má plnit své role. Těmi má být role ekonomická – zajištění materiálních potřeb rodiny, role biologická – uspokojení sexuálních potřeb a založení rodiny, role výchovná a role emocionální – pocit bezpečí, důvěry a lásky.

Manželství může být také popsáno jako zákonem definované soužití několika partnerů, především muže a ženy. (Hartl, 2010) Podle Giddense je manželství znakem dospělosti, přijetím společensky vymezovaného stylu života. Od manželů společnost očekává, že budou společně vychovávat děti. Po uzavření manželství je vytvořen základ rodinného zázemí a nahrazuje původní rodinu, ze které manželé pochází. (Giddens, 2013)

Manželství se dělí na více druhů, mezi něž se řadí manželství monogamní, to je charakterizováno jako svazek jednoho muže a jedné ženy, a manželství polygamní, ve kterém spolu žijí více než dva partneři. Manželství polygamní se dále dělí podle převahy partnerů jednoho pohlaví na manželství polygynní – soužití jednoho muže s více ženami; manželství polyandriní – svazek jedné ženy s několika muži; manželství polyandriní fraternální – soužití jedné ženy s několika muži, kteří jsou si navzájem bratry a také manželství skupinové, ve kterém společně žije několik mužů a žen. Dále se uvádí manželství na zkoušku, což je popisováno jako předmanželské soužití, včetně sexuálního, v jednom bytě za společného hospodaření, manželství nezralé – uzavřené osobami nezletilými, manželství sexuálně nenaplněné, manželství neplodné – žena při nechráněném pohlavním styku neotěhotní do dvou let. (Hartl & Hartlová, 2009)

Manželství se také podle sociologického hlediska dělí podle různých časových a vývojových stádií, kterými prochází. Vývojová stadia manželství jsou rozdělena na:

1. manželství před narozením potomků, 2. manželství s malými dětmi, 3. manželství s většími dětmi, které postupně opouštějí domov, a 4. manželství po osamostatnění dospělých dětí. Každá z těchto fází manželství přináší jiné výzvy, jiné problémy, kterým jsou manželé vystaveni a musí se s nimi vyrovnat. (Kratochvíl, 2009)

V novém občanském zákoníku je manželství definováno jako trvalé soužití muže a ženy. Jeho vznik a průběh obřadu upravuje zákon. Účelem manželského svazku je založení rodiny, výchova dětí a vzájemná pomoc a podpora manželů. Manželství zaručuje muži i ženě stejná práva a stejné povinnosti. Manželství může uzavřít osoba mladší osmnáct let pouze na základě výjimky udělené soudem, pokud ten zhodnotí, že jsou k tomu závažné důvody. Manželství vzniká projevením souhlasu snoubenců při sňatečním obřadu za přítomnosti dvou svědků. (Občanský zákoník, 2012)

Manželství může být charakterizováno také jako sexuální vztah, který je legalizován a uznán společností, mezi dvěma nebo více partnery opačného pohlaví. Předpokladem při vzniku manželství je plánování založení rodiny. V různých kulturách a historických obdobích je možné sledovat více typů a variant manželského soužití. (Baštecká, 2009)

Mezi nejvýznamnější dny v lidském životě patří den narození, den úmrtí a den, kdy se dva lidé rozhodnou oficiálně potvrdit své rozhodnutí žít spolu a vychovávat společně dítě nebo děti. Zatímco narození ani úmrtí nikdo neovlivní, toto je rozhodnutí těch, kterých se týká. Svatba představuje signál pro rodinu i přátele partnerů, že vzniká nové lidské společenství – manželství. Novomanželé tímto krokem dávají světu najevo, že pro ně skončilo období hledání ideálního partnera, a že tento vztah je pro ně mnohem důležitější než předchozí vztahy. Novomanžele se svatebním slibem zavazují k vzájemné zodpovědnosti a stálosti, v případě církevního sňatku také k vzájemné úctě a věrnosti. (Plaňava, 1998)

Plaňava (1998, s. 107) uvádí, že „svatebním ceremoniálem se (...) stvrzuje a uzákoňuje spolužití před autoritou občanskou nebo přímo božskou a jejich institucemi – ať v kostele, nebo na radnici.“

Podle stávající právní úpravy je možné uzavřít jak sňatek občanský, tak i církevní, obě možnosti jsou si rovny. Právní účinky obou forem jsou shodné. V současné době

snoubenci volí častěji sňatek občanský, který je uzavírán před obecním nebo státním úředníkem, popř. jinou oprávněnou osobou. Civilní sňatek by měl být uzavřen na místech k tomu určených, ale lze jej provést kdekoli, pokud k tomu dá matriční úřad souhlas. Sňatek církevní probíhá před oddávajícím knězem zpravidla v místě obvyklém pro náboženské obřady, například v kostele. V České republice je tento obřad úředně uznán od novelizace zákona o rodině v roce 1992. Pokud si pár přeje uzavřít sňatek v kostele, musí být alespoň jeden z nich pokřtěn.

Podle katolické církve je manželství svatá a nerozlučitelná instituce, v manželství se promítá víra v lásku a věrnost druhého partnera, slib, že překonají dobré i zlé. Manželé jsou k sobě připoutáni slibem daným před Bohem a svými blízkými.

Manželství podle křesťanské výchovy umožňuje jako jediná instituce legitimní sex, který vedl k zakládání rodin. Rodina poskytovala svým členům základní jistotu, která napomáhá ke stabilizaci a rozvoji společnosti. Trvalost manželství byla potvrzena slibem daným před Bohem. Náboženská víra sebou přináší velkou stabilitu manželství a tím i nízkou rozvodovost. (Možný, 2006)

Věk, ve kterém partneri uzavírají sňatek, se zvyšuje. V roce 2018 byl průměrný věk muže vstupujícího do manželství 32,2 let, u žen bylo toto číslo nižší – 29,8 let. Tento věk se ve srovnání s rokem 2008 u ženichů zvýšil o 0,7 roku a u nevěst o 1,0 roku. Naopak klesá podíl ženatých mužů a vdaných žen ve společnosti. V roce 2018 se počet osob žijících v manželství, kteří byli starší 15 let snížil na číslo 46,7 %. Poprvé se pod hodnotu 50 % dostal v roce 2016. (český statistický úřad, 2019)

Většina svateb osob ve věku kolem 20 let se uzavírala z důvodu těhotenství nevěsty a z náboženských důvodů. Sňatky z důvodu očekávání narození potomka se ve větší míře rozpadly do 5 let od jeho uzavření. Tyto sňatky také většinou negativně ovlivňovaly další karierní rozvoj manželů. Mladí manželé většinou nebyli dostatečně mentálně a osobnostně vyzrálí, jejich očekávání od manželství nebyla přiměřená. To bylo způsobeno především nedostatkem zkušeností. Možný (2006) však také zmiňuje, že neexistuje lineární souvislost mezi věkem novomanželů a pravděpodobností rozvodu. Naopak u manželů, kteří byli při uzavření sňatku starší 35 let, dochází k větší rozvodovosti, což je dáno především jejich nezávislým životním stylem.

## **Rozvod**

Rozvod je právním aktem, který vede k ukončení manželství, o kterém může rozhodnout pouze soud. Pokud dojde k dohodě manželů na ukončení manželství rozvodem, soud již dále nezkoumá příčiny rozvratu manželství. Ve chvíli, kdy jeden z manželů s rozvodem nesouhlasí, nastává takzvaný sporný rozvod, a soud se musí zabývat důvody, na jejichž základě k rozvratu manželského vztahu došlo a posoudit, zda již nelze předpokládat obnovení manželského soužití, zda je rozvod v zájmu dětí a v zájmu společnosti. (Možný, 2006)

V roce 2018 došlo v České republice k většímu počtu uzavřených manželství, celkem bylo uzavřeno 54 470 sňatků, což je nejvíce za posledních deset let. Rozvodem skončilo 24 313 manželství, toto číslo je nejnižší od roku 2000. Průměrná doba trvání manželství, které bylo v roce 2018 rozvedeno, byla 13,4 let. (Český statistický úřad, 2019)

Ivo Plaňava (1998) uvádí, že rozvod je paranormativní událost, která do života přináší ztrátu, frustraci a velkou psychickou zátěž, kterou je možné srovnat s úmrtím blízkého člověka.

Podle demografických statistik bylo v roce 2018 48 % návrhů na rozvod podáno oběma manželi, tj. 11 675. V případě žádosti ze strany jednoho z manželů, byly častějšími iniciátorkami ženy, a to v 8 121 případech. V datech demografické statistiky o rozvodech mezi nejčastěji uváděné důvody patří rozdíl povah, názorů a zájmů. Tento důvod jako příčinu rozvodu nejčastěji uvedlo 13 399 mužů a 13 643 žen. Tuto příčinu zmiňovali muži i ženy bez rozdílu úrovně vzdělání nebo věku. Statistika však uvádí čtenější využívání obecných příčin před konkrétně uvedenými příčinami uváděnými ze strany mužů i žen. Mezi konkrétně specifikované důvody patřila převážně nevěra, alkoholismus a nezájem o rodinu a jiné. (ČSÚ, 2018)

Úroveň dosaženého vzdělání ovlivňuje pravděpodobnost rozvodu manželů, Na sto manželství, které uzavřeli páry se základním nebo středoškolským vzděláním bez maturity, připadá 78 rozvodů. Pokud manželé byli vysokoškolsky vzdělaní nebo měli alespoň středoškolský obor s maturitou, skončilo rozvodem 37 sňatků ze sta uzavřených.

Nejčastějšími navrhovatelkami rozvodů byly ženy, nikoliv však z důvodu, že by neměly zájem udržet manželský svazek. Pokud již vztah nefungoval a nebyla zde možnost jeho obnovy, volily raději ukončení manželství. (Možný, 2002)

V souvislosti s množstvím rozvodů také přibývá množství uzavřených manželství, v nichž jeden nebo oba novomanželé již sňatek uzavírají podruhé či po několikáté. Ani špatná zkušenost z předchozího vztahu není častým důvodem, proč dát přednost životu single. Naopak tato zkušenost může znamenat i větší riziko rozpadu i dalšího manželství. Dříve po rozvodu se znovu žení muži, ženy mají ztíženou možnost hledání nového partnera. Jedním z důvodů může být fakt, že muži nemívají po rozvodu svěřeny děti do své péče a je pro ně lehčí nalézt novou partnerku. (Možný, 2006)

Podle výzkumů z konce 20. století byli muži i ženy v manželském svazku šťastnější, než jejich svobodné nebo rozvedené protějšky. Trpí také méně často psychickými onemocněními a obecně se dožívají vyššího věku. Je také otázkou, zda tyto výzkumy neovlivňuje případná stigmatizace rozvedených osob. (Hamplová, 2002)

### **1.1.1 Historie manželství**

Již ve starověkém Řecku a Římě byly uzavírány manželské svazky, především za účelem plození dětí. Manželství trvalo celý život. Postavení muže a ženy nebylo rovnocenné, muž měl rozhodovací právo, hlavním úkolem ženy bylo starat se o rodinu. Po nástupu křesťanství došlo pouze k malým změnám v přístupu k manželství. Především bylo zakázáno uzavírat sňatek mezi příbuznými a přikazovalo věrnost mezi manžely. Manželství uzavřené před bohem bylo nerozlučitelné a posvátné. Stále byl však důležitý svobodný souhlas obou osob. Při uzavírání manželství ve vyšších vrstvách hrál roli také majetek budoucích manželů a jejich rodin, především výše věna, které nevěsta dostala od svého otce. Sňatek byl formální záležitostí a v některých případech žili manželé odděleně. U chudých obyvatel nebyl majetek důležitý, větší roli zde hrála vzájemná přitažlivost a láska. Rozvod manželů nebyl možný, řešením proto byly nevěry jednoho z manželů nebo opuštění společné domácnosti. I v této době byl hlavou rodiny muž, rozhodoval

o vzdělání dětí a zabezpečoval rodinu z ekonomického hlediska. Měl také hlavní slovo při domlouvání manželství svých dětí.

S příchodem průmyslové revoluce dochází k většímu stěhování rodin z venkova do města. Celé rodiny, muži, ženy i děti často pracovali v nově vznikajících manufakturách, aby si zajistili dostatek prostředků pro živobytí. Ve středních a vyšších vrstvách zůstávaly ženy v domácnosti a dohlížely na výchovu a vzdělání svých dětí. Byly nadále existenčně závislé na manželovi. Svobodné ženy, především ve městech, ale již měly možnost pracovat a získat tak vlastní majetek. Tím se zvyšovala jejich ekonomická nezávislost na rodičích a umožňovalo jim to větší volnost při výběru svého partnera. Výběr partnera i nadále ovlivňuje jeho postavení ve společnosti a schopnost uživit rodinu, dalším kritériem jsou vzájemné sympatie. Souhlas rodičů se stává stále více pouze formální záležitostí. (Chvátalová, 2012)

Až císař Josef II. vydal Všeobecný občanský zákoník a uzákonil manželství jako civilní smlouvu, která je uzavírána prostřednictvím církevního obřadu. Civilní obřad mohl proběhnout pouze ve zvláštních výjimkách. V zákoně bylo popsáno, jakým způsobem může manželství vzniknout. Většina manželství byla uzavírána ve věku 24 let, což byla hranice plnoletosti. Uzavřít manželství mohli mladší osoby pouze se souhlasem zákonných zástupců. Tento zákon znamenal velkou změnu, jelikož umožňoval rozvod manželství prostřednictvím světských soudů, ovšem pouze ve zvlášť stanovených případech definovaných v zákoně. (Gelová, 2008)

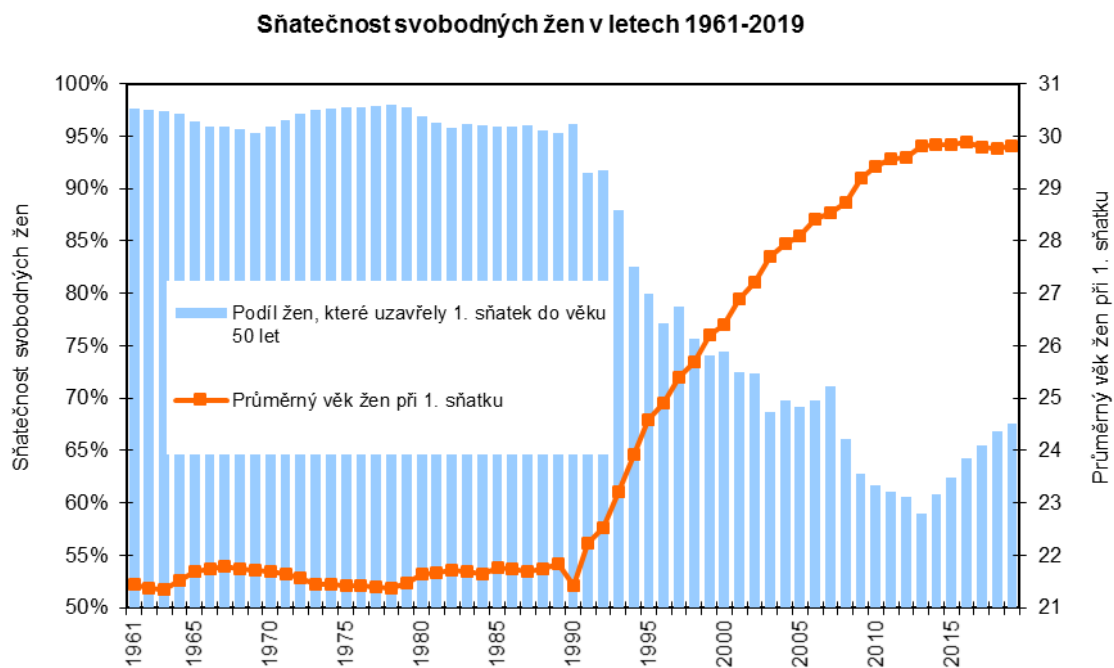
Z rakousko-uherského Všeobecného občanského zákoníku vychází i první český zákon, přijatý Národním shromážděním v roce 1919, upravující vznik a rozluky neboli rozvod manželství, č. 320/1919 Sb.

### **1.1.2 Manželství ve 2. polovině 20. století**

Manželství po druhé světové válce se začalo vyvíjet jinak v demokraticky orientovaných zemích než v Čechách. Do manželství lidé vstupovali v nižším věku, a to především z důvodu očekávání narození potomka. Česká společnost nebyla nakloněna svobodným matkám a svou roli hrála také nedostupnost antikoncepce. Dalším faktorem

byl také malý počet studujících na vysokých školách. Také získat byt bylo v této době pro svobodné prakticky nemožné.

Obrázek č. 1: Sňatečnost svobodných žen v letech 1961-2019



Údaje z výpočtu tabulek sňatečnosti svobodných.

Zdroj: Český statistický úřad

Sňatky uzavřené v krátké době a nízkém věku snoubenců byly ohroženy vysokou rozvodovostí.

Po pádu komunismu došlo k mnoha společenským i ekonomickým změnám. Možnost cestovat, získávat nové pracovní zkušenosti a také větší šance na vyšší vzdělání způsobily zvyšování věku vstupu do manželství. S dostupností antikoncepce také ubyly sňatky z důvodu těhotenství ženy. Tyto páry často odkládaly manželství a žili spolu v nesezdaném soužití. (Chvátalová, 2012)



## 1.2 Nesezdané soužití

Od 90. let 20. století odkládá stále více lidí založení rodiny na pozdější věk. S tím souvisí i pokles sňatečnosti. Partneři častěji volí formy nemanželského soužití a první dítě narozené v nemanželském svazku již není výjimkou. U veřejnosti panuje představa, že netradiční formy soužití volí především páry, které odmítají tradiční hodnoty, jsou více liberální a s vyšším vzděláním. Předpokládá se, že tyto partneři necítí potřebu svůj vztah legitimizovat ani při narození potomků, manželství již mladí lidé nepřikládají velký význam.

Nesezdané soužití (nebo také kohabítace) je charakterizováno jako soužití muže a ženy, svazek je podobný manželskému, chybí zde formální potvrzení vztahu. Partneři jsou také nazýváni jako druh a družka. (Chaloupková, 2010)

Vzestup nesezdaného soužití nastal v průmyslově vyspělých státech již v šedesátých letech 20. století. Větší samostatnost žen, uplatnění na trhu práce a možnost ekonomické nezávislosti na manželovi umožnila ženám volit partnera nejen podle jeho schopností zajistit a uživit rodinu, která již není závislá pouze na jednom příjmu. Větší dostupnost vzdělání, snižující se počet narozených dětí a chybějící záruka trvalosti manželství umožňuje ženám jejich kariérní rozvoj a tím zvyšuje jejich nezávislost na partnerovi. Manželství se v právním systému stává smlouvou na dobu neurčitou, kterou je však kdykoliv možné jednostranně vypovědět. Také systém sociálních dávek napomáhá větší individualizaci společnosti, žena má zajištěn minimální příjem i bez podpory muže. S příchodem antikoncepce došlo také k uvolnění sexuální aktivity. Možnost sexuálního styku bez rizika nechtěného těhotenství také způsobuje pokles uzavírání manželských svazků. Manželství tím ztrácí svou ekonomickou důležitost především pro ženy a jejich potomky. V partnerském vztahu hraje větší roli spíše emocionální naplnění a spokojenost. (Možný, 2006)

V těchto letech také dochází k větší individualizaci rodin, partneři již nežijí v jedné domácnosti s rodiči jednoho z nich. Samostatné bydlení umožňuje mladým lidem vybírat partnera na základě vlastní volby, méně se uplatňuje vliv rodičů a s tím související praktické hodnocení zvoleného partnera na základě jeho ekonomického postavení a sociálního statusu. Především u žen dochází ke změně motivací a hodnot, které ovlivňují

volbu. Profesionálně úspěšná žena již nepotřebuje uzavřít manželství z důvodu ekonomického zajištění a společenského zařazení. Větší tlak na úspěšné povolání, vyšší nároky a požadavky na kvalitu života, ale také více možností, které dnešní doba nabízí, může být také dalším důvodem, proč lidé volí možnost nesezdaného soužití bez závazků vůči svému partnerovi. (Možný, 2006)

Nesezdané soužití většinou nemusí nastat v důsledku plánovaného rozhodnutí, partneři spolu často tráví více času v bytě jednoho z nich, až se domluví na společném soužití a hospodaření. Tato fáze vztahu může být také jakýmsi experimentem, který má ověřit stabilitu a pravděpodobnost trvání vztahu. Představuje tak méně stresující fázi, která nemusí být definitivní a ponechává možnost volby. Pro některé jedince však může představovat nejistotu a véde poté k nespokojenosti ve vztahu. (Kučerová, 2012)

Kohabitace se nejčastěji rozděluje podle tří faktorů – délka trvání vztahu, výchova dětí a úmysl v budoucnosti uzavřít manželský svazek. Podle délky trvání vztahu jde o 1. nesezdané soužití jako předstupeň manželství, které bude uzavřeno v blízké budoucnosti a 2. soužití na zkoušku, které povede k uzavření manželství nebo rozchodu. Dalšími typy nemanželského soužití je 3. krátkodobé soužití partnerů, 4. stabilní vztah partnerů, kteří neplánují uzavřít manželství a 5. nesezdané soužití s výchovou společných dětí. V České republice se po roce 1989 postupně mění přístup k nesezdanému soužití, obecně je již společností běžně přijímáno jako standardní stav, který by ale měl vést k pozdějšímu uzavření manželství. V souvislosti s tímto přístupem také roste počet párů, které spolu vychovávají dítě, aniž by uzavřeli manželský svazek. Důvodů, proč hlavně ženy volí kohabitaci, je několik. Z pragmatických důvodů nejčastěji zaznívá, že mezi hlavní důvody patří materiální výhody, dále manželství je formalita a nejistá budoucnost vztahu. Další skupina osob s liberálním způsobem myšlení uvádí jako hlavní důvod pro nesezdané soužití formálnost manželství. Posledním důvodem bývá neochota druhého z partnerů uzavřít manželský svazek. (Chaloupková, 2010)

Nesezdané soužití může být alternativou k manželství, v některých oblastech velmi podobné, ale lze nalézt také podstatné rozdíly. Jedním z nich je absence formálních podmínek pro začátek a ukončení nesezdaného soužití. Také zde chybí vzájemná vyživovací povinnost partnerů. Soužití je velmi individualizované a zaměřené na seberealizaci každého z partnerů, bez oficiálních závazků a odpovědnosti, a také s nižší

mírou stability. Na rozdíl od manželství se v nesezdaném soužití rodí také menší počet dětí. (Možný, 2002)

Partneři, kteří žijí v nesezdaném soužití, upřednostňují méně tradiční rodinné hodnoty. Zároveň se více zaměřují na aktuální přínos partnera, na rozdíl od ženatých mužů a vdaných žen, kteří se vyznačují společnými investicemi. (Hamplová, 2002)

Přesná čísla počtu nesezdaných soužití nejsou k dispozici, z výsledků prováděných průzkumů lze však odvodit, že jejich počet od roku 1989 narůstá. Také česká společnost je k párům, žijícím společně bez uzavření sňatku, shovívavější, dokonce se již stává jakousi normou jako běžný předstupeň manželství, jde o takzvané „manželství na zkoušku“. Stoupá také počet dětí, která se rodí mimo manželství. (Chaloupková, 2010)

## 2 VZDĚLÁNÍ

### 2.1 Rozvoj vzdělávání

Člověk byl po celou dobu existence lidstva nucen se učit a v důsledku vnějších i vnitřních faktorů reagovat na změny. V dobách antického Řecka se rozvinuly počátky pedagogiky jako součást přípravy a uplatnění občana ve společnosti. Cílem byl především rozvoj znalostí a hledání možností, jak vychovávat dokonalejšího a užitečnějšího občana. V této době se prosazoval přístup, který předpokládal vlastní snahu člověka dosáhnout dokonalosti a vědomostí a formovat svou osobnost. Pedagog je zde spíše podporovatelem, který doprovází na cestě za poznáním. Druhý přístup, který je nejvíce uplatňován v dobách renesance a humanismu, je více aktivnější. Snaží se utvářet a předáváním informací formovat osobnost člověka.

Moderní pohled na vzdělávání přichází s Komenským. Rozvinul nové didaktické přístupy, které měly vést ke zvýšení efektivity vzdělávání. Důraz kladl na výchovu, která měla vést k poznávání světa, prostřednictvím vědy a řemesel, dále k poznávání sebe sama a vštěpování mravních hodnot. Dalším cílem výchovy bylo také výchova náboženská. Jeho revoluční díla byla překládána v mnoha jazycích, vycházely z nich i myšlenky osvícenectví a jím navrhované didaktické přístupy se v některých případech využívají dodnes. (Beneš, 2014)

Povinnou školní docházku pro děti starší šesti let v Rakousko-Uhersku zavedla Marie Terezie v roce 1774. Školská reforma byla velkým pokrokem této doby, jelikož výuka probíhala většinou individuálně mezi jedním učitelem a žákem. Na základě tohoto zákona vznikaly nové školy. Povinnost dětí navštěvovat školu nebyla vždy dodržována a asi třetina dětí do školy nechodila vůbec. (Česká škola, 2018)

Přesto v dobách národního obrození převládala myšlenka, že vzdělání napomáhá k rozvoji lepší společnosti. Dochází k popularizaci vědy a zprostředkování nových poznatků široké veřejnosti prostřednictvím veřejných přednášek a vydáváním encyklopedií. Staví se nové budovy reálných škol, gymnázií a obchodních akademií. Za

první republiky již navštěvovala obecné a měšťanské školy převážná většina dětí. Výuka byla zdarma, žáci si museli pouze zajistit učební pomůcky. Pokračovat ve vzdělání však mohly děti pouze mimořádně nadané, popřípadě děti z lépe situovaných rodin. (Kasper. a kol., 2018)

Po vzniku samostatného Československa těžilo české školství z rozsáhlých politických reforem z dob rakousko-uherské monarchie, především díky rozsáhlé síti základních škol a na ně navazujících praktických a středních škol. Zakládaly se nové univerzity a vysoké školy s technickým zaměřením. Také se rozšířila příležitost dosáhnout vyššího vzdělání pro dívky. Za dob Protektorátu Čechy a Morava byly vysoké školy uzavřeny a došlo také na rušení některých střední škol.

Po druhé světové válce dochází k postupné proměně školství a vzdělávání. Podmínky pro možnost studia měly být pro všechny stejné a vzdělání bylo zdarma. V sedmdesátých a osmdesátých letech dochází ke změnám v motivaci ke studiu. Úroveň dosaženého vzdělání měla jen malý vliv na výši finančního ohodnocení jedince a tím se snížila snaha studentů o dosažení vyšší úrovně znalostí. Velký rozvoj nastává především u sekundárního sektoru vzdělávacího systému a s tím souvisela vysoká přístupnost dosažení středoškolského vzdělání pro všechny studenty.

Po roce 1989 se začínají zakládat soukromé střední školy, opadá zájem o učňovské obory. S tím souvisí stoupající počet maturantů a také uchazečů o studium na vysoké škole. (Maříková, 2010)

## **2.2 Vzdělání**

Vzdělání by mělo být základním lidským právem, které se snaží prosazovat i mezinárodní úmluvy. Jednou z prvních byla Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948. Vzdělávání je jednou z nejdůležitějších strategií při boji proti chudobě, spolu s rovností příležitostí a přístupem ke vzdělání. (UNESCO, 2020)

Význam vzdělání vnímá každý člověk jinak. Definice vzdělání podle Hartla (1994) znamená souhrn znalostí, vědomostí a dovedností, které si člověk osvojuje v průběhu

svého života. Pojem také zahrnuje úroveň formálně dosažené úrovně vzdělání. To je výsledkem vzdělávání, které je definováno jako přejímání hodnotových systémů, chování a zkušeností prostřednictvím učení.

Z pedagogického hlediska jde o základní pojem, který je stále diskutovaný a často dochází k záměně vzdělání a vzdělávání. Z osobnostního pohledu jde součást socializace osobnosti, kterou utváří vzdělávací procesy. Podle obsahu učení je vzdělání realizováno na základě systémového plánu vzdělávacích cílů. Na základě institucionálního pojetí je za vzdělání zodpovědný především stát, v rámci formálního vzdělávání je jeho hlavním poskytovatelem. Z hlediska institucí je vzdělání rozděleno do několika úrovní, na základní, středoškolské a vysokoškolské. Podle socioekonomického pohledu je vzdělání jedním z kategorií, kterou je možné charakterizovat společnost. Úroveň kvality vzdělání může ovlivňovat kulturní a ekonomický souhrn schopností obyvatel. (Průcha, 2009)

Na úrovni dosaženého vzdělání závisí i míra budoucího uplatnění jedince při hledání zaměstnání. Vysokoškolsky vzdělaný člověk má nižší pravděpodobnost, že bude nezaměstnaný než člověk vyučený bez maturity. Zatímco v roce 1992 uvádělo 31 procent obyvatel České republiky dobré vzdělání jako velmi důležité pro životní úspěch, v roce 1997 je to již 61 procent. (Možný, 2002)

Beneš (2002) přisuzuje vzdělání tři podstatné vlastnosti. První z nich je, že vzdělání označuje určitou kvalitu. Druhou vlastností je jeho hodnota, která zahrnuje více než jen kvalifikaci a získané kompetence. Jako třetí uvádí vzdělání jako společný znak kultury, který je přístupný všem. Vzdělání popisuje jako tvorbu vlastní identity pomocí učení.

V dnešní době se v souvislosti se vzděláním hovoří i o předávání hodnotových orientací mladým lidem. Hodnotové orientace se běžně projevují i v chování ve společnosti. Hodnotou je přitom myšlen duchovní fenomén, nikoliv materiální hodnota. Vzdělaný člověk by neměl být posuzován jen podle svých znalostí, ale i podle svých postojů a přesvědčení. (Horák, 2018)

## 2.3 Školství v České republice

V České republice je právní nárok na předškolní vzdělávání již od tří let věku dítěte. Většina škol je spravována v rámci veřejné správy, pravomoci při jejich řízení jsou rozděleny mezi obce, kraje a řídicí orgány. Za stav, koncepci a rozvoj vzdělávání zodpovídá ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Rozděluje finanční prostředky a určuje rámcový obsah vzdělávání od mateřských škol až po střední školy. Zřizovateli středních škol jsou jednotlivé kraje. Obce zodpovídají za mateřské a základní školy, zajišťují povinnou školní docházku dětem, které mají trvalé bydliště na území obce.

Podle údajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ukončilo sekundární vzdělávání, což zahrnuje všechny učňovské a maturitní obory, v roce 2017 celkem 89 % osob ve věku 20–24 let.

V České republice jsou vysoké školy samostatnými právními institucemi, které si samy rozhodují o hospodaření a pracovněprávních vztazích. Každá vysoká škola si utváří svůj studijní program jednotlivých oborů, jehož schválení provádí Národní akreditační úřad pro vysoké školství. Veřejné vysoké školy jsou z převážné části financovány ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. (Euridice, 2020)

### 2.3.1 Vzdělávací systém v České republice

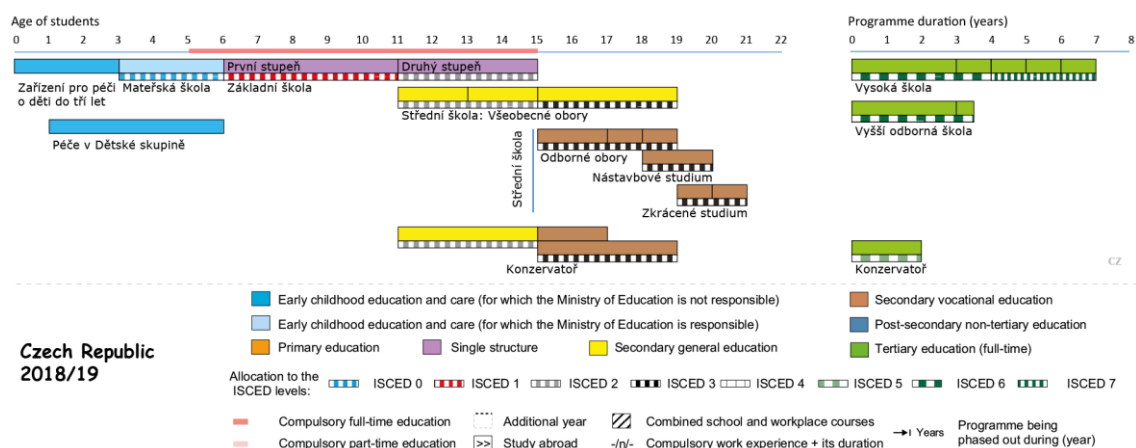
Předškolní zařízení (preprimární vzdělávání) v podobě mateřských škol jsou určeny pro děti od 3 do 6 let. Poslední rok, tj. od 5 let věku dítěte je od roku 2017 povinný.

Školní docházka je povinná pro děti od 6 let do 15 let a uskutečňuje se převážně na základních školách (primární vzdělávání). Věk dětí se pohybuje od 6 do 15 let a navštěvují devět ročníků. První stupeň základních škol tvoří první až pátá třída, druhý stupeň je od šesté do deváté třídy. Druhý stupeň mohou děti studovat i na víceletých gymnáziích a konzervatořích (nižší sekundární systém).

Většina mladých lidí po ukončení základní školy pokračuje ve studiu na středních školách a učilištích (vyšší sekundární vzdělávání). Ke studiu je možné si zvolit všeobecné nebo odborné obory. Toto studium je ukončeno získáním maturitního vysvědčení nebo výučního listu. Střední školy poskytují také nástavbové studium pro absolventy výučních oborů, které umožňuje získání maturitního vysvědčení. Střední vzdělání s maturitní zkouškou je podmínkou pro další studium na vyšších odborných nebo vysokých školách.

Vyšší úroveň znalostí poskytují studentům vyšší odborné školy, vysoké školy a konzervatoře (terciální vzdělávání). Studijní programy vyšších odborných škol obvykle trvají tři roky. U vysokých škol se studium nejčastěji dělí na bakalářské, magisterské a doktorský studijní program. (Euridice,2020)

Obrázek č. 2: Schéma vzdělávacího systému v ČR



Zdroj: Eurydice, 2018/19



# PRAKTICKÁ ČÁST

## 3 VÝZKUM

### 3.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumné části je prostřednictvím kvantitativního dotazníkového šetření zjistit, zda úroveň nejvyššího dosaženého stupně vzdělání u jedinců souvisí s rozhodnutím uzavřít manželství, nebo dát přednost nesezdanému soužití, a zda se jejich názor na důležitost či nepodstatnost manželství liší v souvislosti se stupněm dosaženého vzdělání a jejich porovnání.

Pro splnění cíle bakalářské práce byly stanoveny následující hypotézy:

1. Osoby s nižším stupněm úrovně dosaženého vzdělání zastávají konzervativnější postoje k manželství než osoby s vyšším stupněm úrovně dosaženého vzdělání.
2. Osoby s nižším stupněm úrovně dosaženého vzdělání považují nesezdané soužití jako předmanželské.
3. Osoby s vysokoškolským vzděláním jsou ochotni žít v partnerském vztahu, aniž by uzavřeli manželství.

### 3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Skupina respondentů byla vybrána jako vzorek na základě dostupnosti z řad veřejnosti ve věku od osmnácti let z okresu Jihlava. Při jejich výběru bylo důležité obsáhnout celou škálu osob s různou úrovní vzdělání, od základního stupně vzdělání až po vysokoškolské, při výběru nebylo zohledněno, zda své vzdělání nadále rozvíjejí. Vybírání byli muži i ženy, kteří souhlasili s výzkumem. Celkem bylo osloveno 115 náhodně vybraných jedinců.

### 3.3 Výzkumná metoda a popis výzkumu

Výzkum byl realizován prostřednictvím kvantitativního šetření za použití dotazníku. Jde o metodu, která umožňuje rychlý sběr dat a poskytuje přesná data. Při sestavování dotazníku byly použity uzavřené otázky převážně s jednou možností výběru, s důrazem na jejich srozumitelnost. Dotazník byl zcela anonymní a sloužil pouze k vyhodnocení tohoto výzkumu. V úvodu dotazníku byli vybraní respondenti seznámeni s anonymitou poskytovaných odpovědí a účelem jejich zkoumání. Účastníkům výzkumu byly dotazníky předány osobně s nabídkou možnosti konzultace při nepochopení otázky.

Sběr dat probíhal v měsíci květnu 2020 prostřednictvím tištěného dotazníku. Pro účely výzkumu byl zajištěn dostatečný počet respondentů.

Při provádění analýzy odpovědí byla použita anketní metoda. Nejprve byla zpracována tabulka v programu MS Office Excel, do které byly zaznamenány všechny odpovědi ze získaných dotazníků. Při třídění a sumarizaci odpovědí bylo důležité rozlišovat úroveň vzdělání respondentů. Pro prezentaci výsledků byly zpracovány grafy s rozlišením počtu získaných odpovědí dle úrovně vzdělání respondentů.

### 3.4 Prezentace výsledků

Celkem bylo rozdáno 115 dotazníků. 4 dotazníky byly vyřazeny, jelikož nebyly kompletně vyplněny a 11 dotazníků nebylo v termínu vráceno. Do kvantitativního výzkumu tedy bylo zařazeno 100 respondentů, což znamená 87% návratnost. Procenta uvedená u jednotlivých odpovědí označují podíl ze všech respondentů.

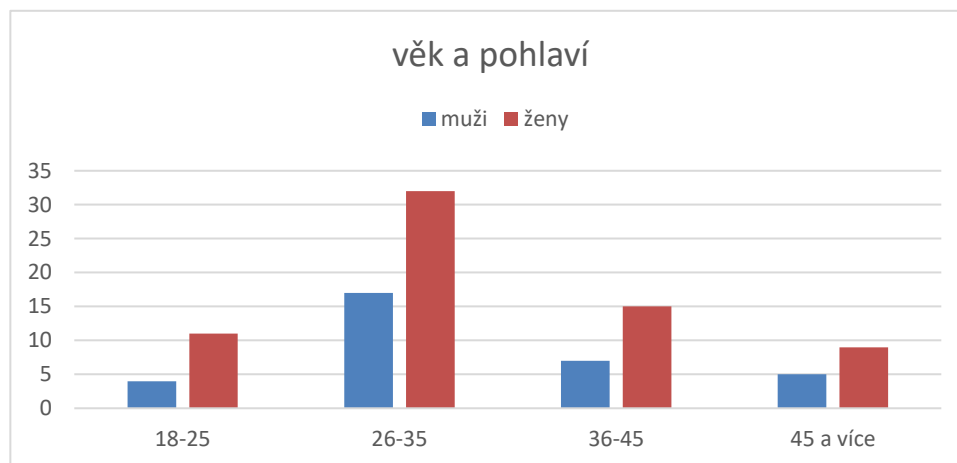
#### **Identifikace respondentů:**

#### **Otázka č. 1 a č. 2: Věk a pohlaví**

Z celkového počtu respondentů, jejichž odpovědi byly zařazeny do výzkumu, převažovaly ženy, ve výzkumném vzorku tvořily celkem 67 % všech dotazovaných. Průměrný věk respondentů činil 34,57 let. Ve výběrovém souboru byl největší podíl osob ve věkovém rozmezí mezi 26 až 35 let, přičemž ženy tvořily 32 % a muži 17 %. Zastoupení věkové skupiny 18 až 25 let bylo s podílem 4 % mužů a 11 % žen. Ve věkové

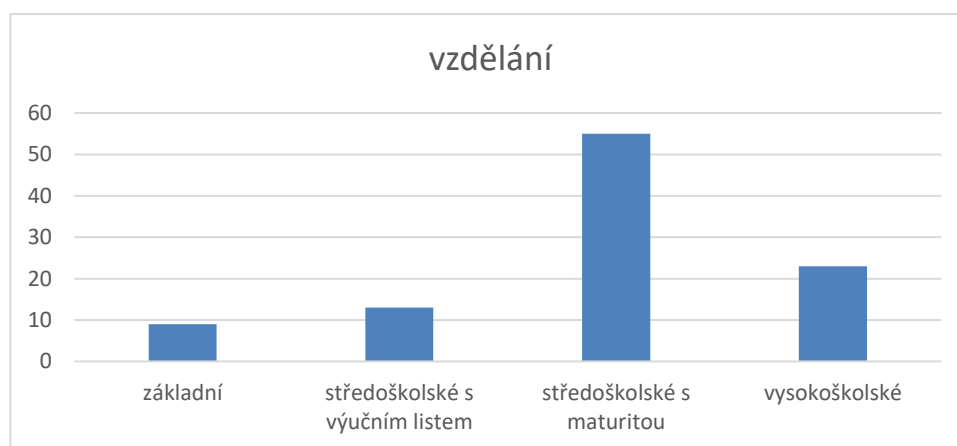
kategorii 36 až 45 let byl podíl žen 15 % oproti 7 % mužů. Věkové zastoupení nad 45 let tvořilo 5 % mužů a 9 % žen.

Graf č. 1: pohlaví a věk



### Otázka č. 3: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf č. 2: nejvyšší dosažené vzdělání



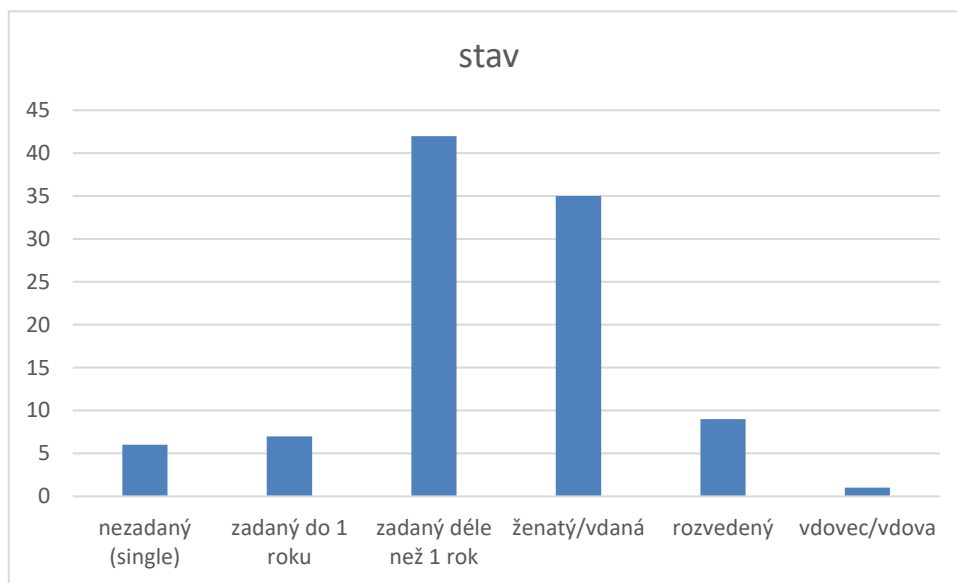
Mezi respondenty, kteří byli zařazeni do výzkumu, převažovaly osoby s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitou, celkem 55 %. Další v pořadí byly osoby s vysokoškolským vzděláním – 23 % a počet účastníků s ukončeným středoškolským

vzděláním s výučním listem činil 13 %. Nejmenší podíl tvořili naopak respondenti, kteří ukončili základní školu, pouze 9 % všech respondentů.

#### **Otázka č. 4: Uved'te váš současný stav:**

Cílem otázky č. 4 bylo zjistit, v jakém typu partnerského vztahu se respondenti aktuálně nachází. Největší podíl respondentů uvedl, že jsou v partnerském vztahu, který trvá déle než jeden rok – tuto odpověď zvolilo celkem 42 % odpovídajících. 35 % respondentů uvedlo, že žijí v manželském svazku, 9 % bylo rozvedených, 7 % respondentů měli vztah, který trval méně než jeden rok, 6 % bylo v současné době nezadaných a jeden respondent označil odpověď vdovec/vdova.

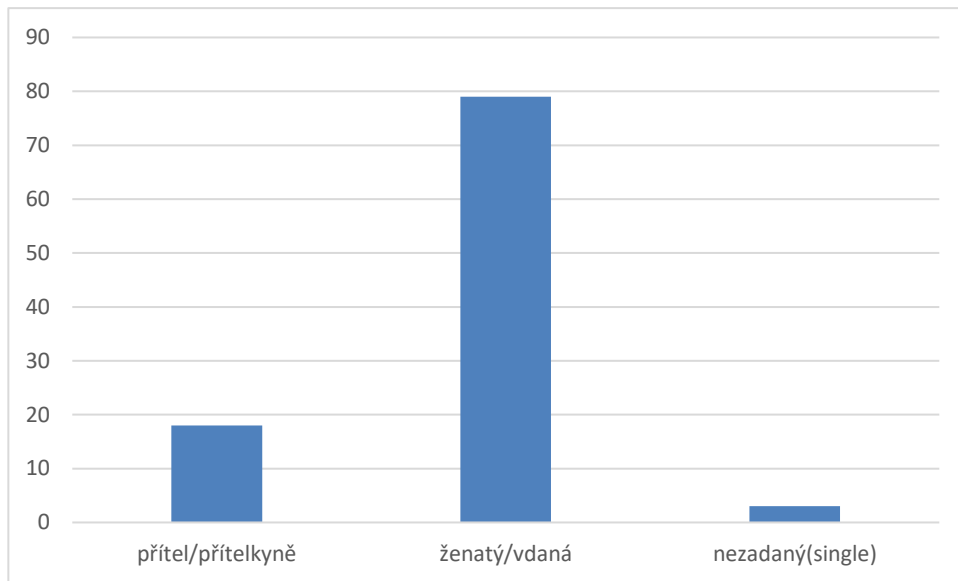
Graf č. 3: současný stav



#### **Otázka č. 5: Jakou roli preferujete ve společenském postavení?**

Odpovědi respondentů ukázaly, že většina osob by si přála uzavřít manželství, tuto odpověď zvolilo 79 % odpovídajících. 18 % považuje za nejlepší volbu nesezdané partnerské soužití a pouze 3 % respondentů označilo ve svých odpovědích možnost nezadaný.

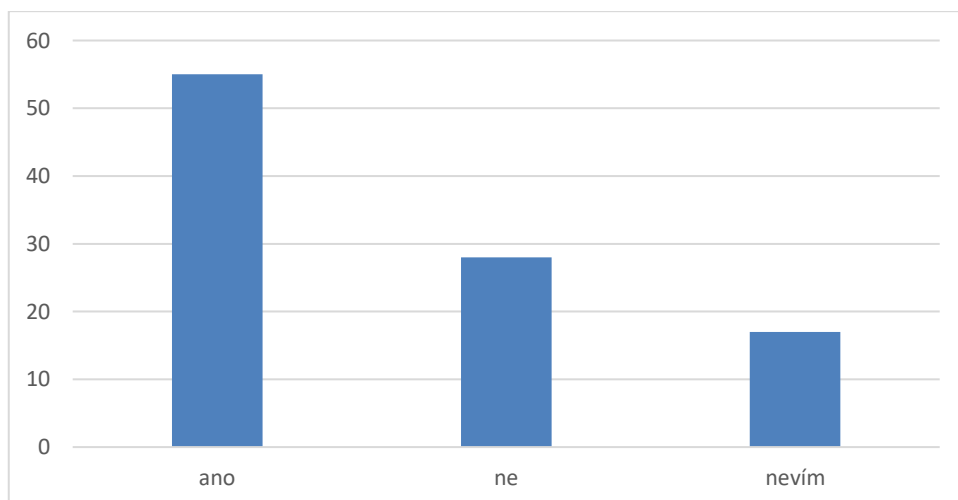
Graf č. 4: Jakou roli preferujete ve společenském postavení?



**Otázka č. 6: Vnímáte nesezdané soužití pouze jako předmanželské, tj. vedoucí k uzavření manželství?**

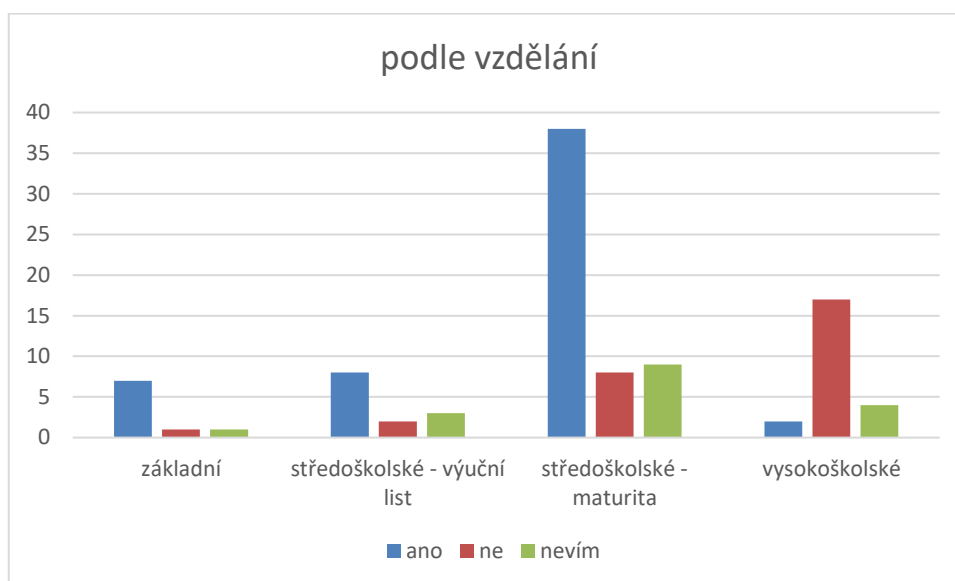
55 % respondentů vnímá nesezdané soužití jen jako jednu z fází vztahu, která předchází uzavření manželství. 28 % zvolilo odpověď ne a pouze 17 % označilo odpověď nevím.

Graf č. 5.1: Vnímáte nesezdané soužití pouze jako předmanželské, tj. vedoucí k uzavření manželství?



Při vyhodnocení odpovědi podle úrovně dosaženého vzdělání převažovala odpověď ano u respondentů se základním vzděláním – 7 %, s ukončeným středoškolským vzděláním s výučním listem – 8 % a se vzděláním zakončeným maturitou tento podíl činil 38 % všech dotazovaných. Pouze osoby s vysokoškolským vzděláním nejčastěji uvedli, že pro ně nesezdané soužití neznamena předstupu před uzavřením manželství, tuto odpověď označilo 17 % respondentů, zatímco odpověď ano pouze 2 %.

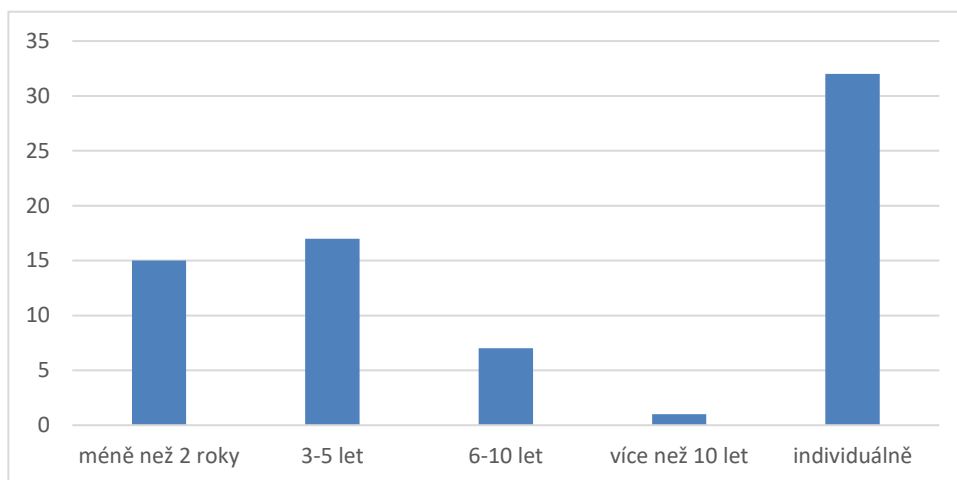
Graf č. 5.2: odpovědi podle vzdělání



#### Otázka č. 7: Jak dlouhá by měla být délka nesezdaného soužití před svatbou?

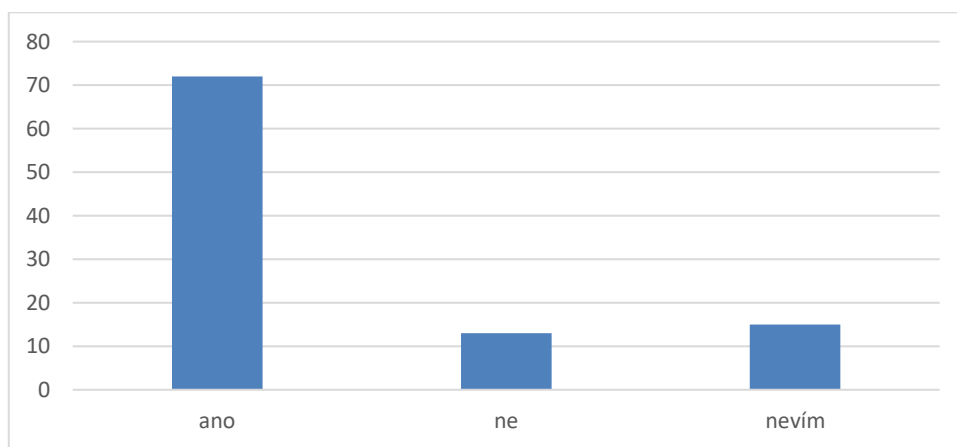
Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří v předchozí otázce zvolili odpověď ano nebo nevím. Respondenti, kteří zvolili odpověď ne, pokračovali k otázce č. 8. Celkově tak na tuto otázku odpovídalo 72 dotazovaných. Nejvíce z nich uvedlo, že považují optimální délku společného soužití před svatbou za individuální, tuto odpověď označilo 32 %. 15 % si myslí, že svatba by měla následovat do dvou let od rozhodnutí sdílet společnou domácnost a 12 % označilo rozmezí 3 až 5 let.

Graf č. 6: Jak dlouhá by měla být délka nesezdaného soužití před svatbou?



**Otázka č. 8: Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství?**

Graf č. 7.1: Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství?

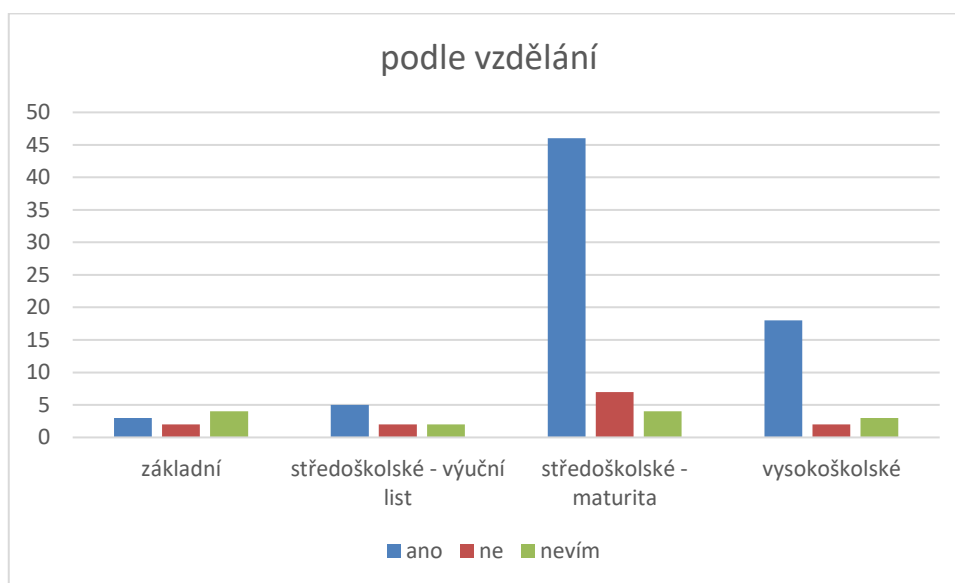


Podle vyhodnocení odpovědí by 72 % respondentů dokázalo žít trvale s partnerem, aniž by plánovali svatbu. Pouze 13 % by takový vztah dlouhodobě neakceptovalo a 15 % označilo odpověď nevím.

Při vyhodnocování odpovědí dle úrovně dosaženého vzdělání se již projevují velké rozdíly v odpovědích. U vysokoškolsky vzdělaných osob jednoznačně převažovala odpověď ano – odpověď zvolilo 18 % dotazovaných, oproti odpovědi ne – 2 %. Na tuto otázku nedokázaly jednoznačně odpovědět pouze 3 % dotazovaných. I u osob

s ukončeným maturitním oborem byla nejčastěji zvolena odpověď ano – 46 %, 7 % uvedlo, že by pro ně trvalé nesezdané soužití nebylo dlouhodobě akceptovatelné, a 4 % označilo odpověď nevím. Respondenti s výučním listem volili odpověď ano v 5 % odpovědí, odpověď ne 2 % a stejný počet uvedl, že neví. U osob se základním vzděláním převažovala odpověď nevím.

Graf č. 7.2: Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství? Odpovědi podle vzdělání

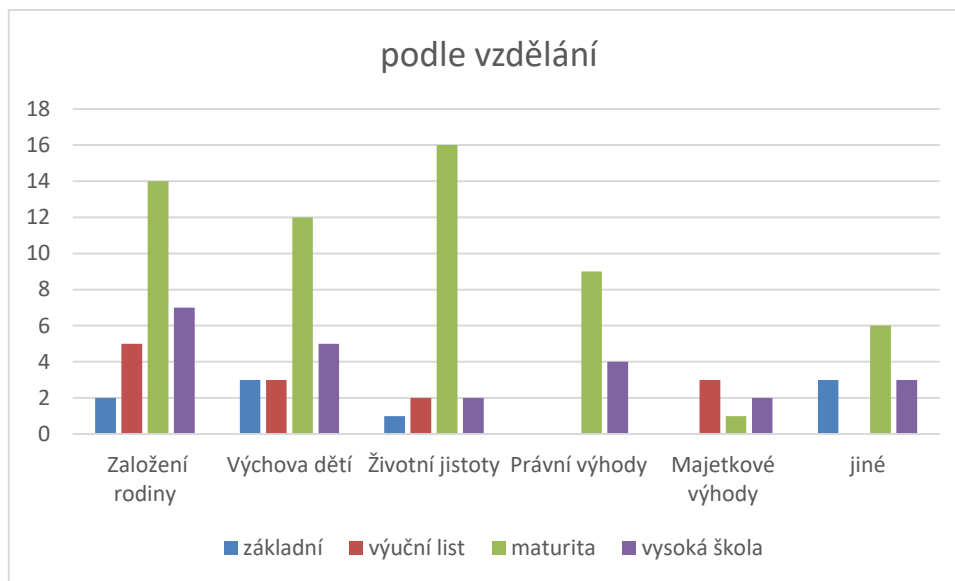


### Otázka č. 9: Jaký je podle vás hlavní význam manželství?

Cílem této otázky bylo zjistit, v čem respondenti spatřují hlavní význam manželství. Nejvíce odpovídajících zvolilo jednu z možností založení rodiny, výchova dětí a životní jistoty. Majetkové výhody v manželství naopak spatřovalo pouhých 6 % respondentů. Respondenti, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání, přikládali největší váhu založení rodiny – 7 %, dále označili výchovu dětí – 5 %, právní výhody – 4 %, majetkové výhody a životní jistoty shodně po 2 %, a 3 % označili možnost jiného významu manželství. U osob s maturitou převažovaly především tyto tři odpovědi – životní jistoty – 16 %, založení rodiny – 14 % a jako hlavní význam manželství zvolilo výchovu dětí 12 %.

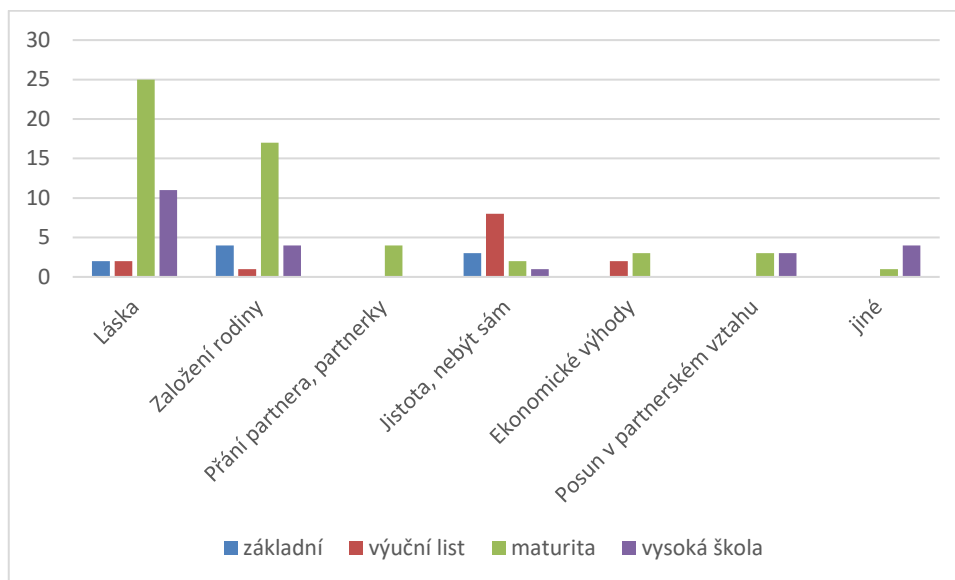


Graf č. 8: Jaký je podle vás hlavní význam manželství?



**Otázka č. 10: Jaké by měly být důvody k uzavření manželství?**

Graf č. 9: Jaké by měly být důvody k uzavření manželství?



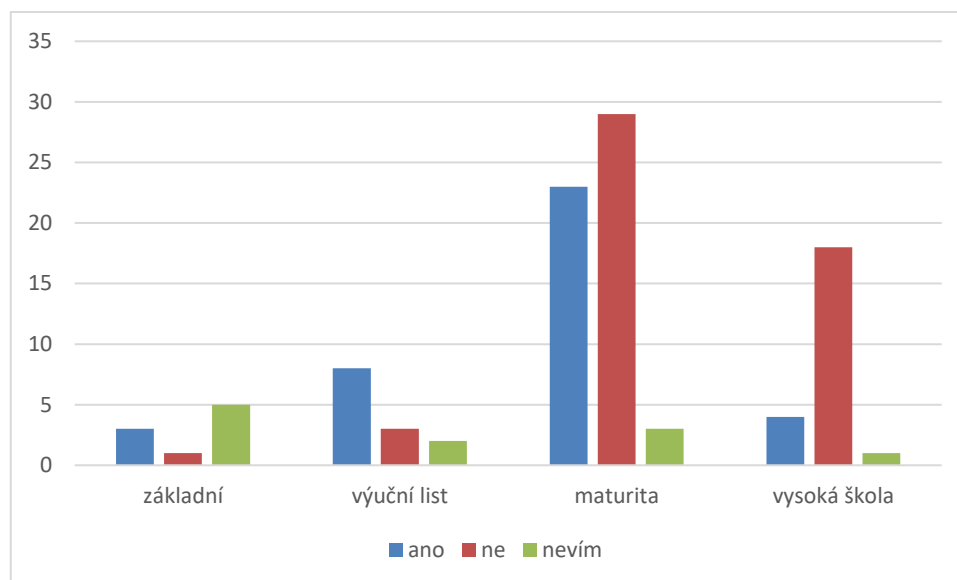
Lásku jako důvod k uzavření manželství uvedlo 40 % všech respondentů, při rozdělení podle úrovně dosaženého vzdělání takto odpověděly 2 % respondentů se základním vzděláním, 2 % osob s výučním listem, 25 % s ukončeným maturitním oborem a 11 % vysokoškolsky vzdělaných osob. Více než čtvrtina respondentů,

konkrétně 26 % zvolilo odpověď založení rodiny, konkrétně 4 % respondentů se základním vzděláním, 1 % s výučním listem, 17 % s maturitním vzděláním a 4 % s ukončeným vysokoškolským vzděláním.

Ekonomické důvody označili pouze lidé, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s výučním listem – 2 %, nebo maturitou 3 % všech respondentů.

### **Otázka č. 11: Představuje manželství jedinou správnou formu rodinného soužití při výchově dětí?**

Graf č. 10: Představuje manželství jedinou správnou formu rodinného soužití při výchově dětí?



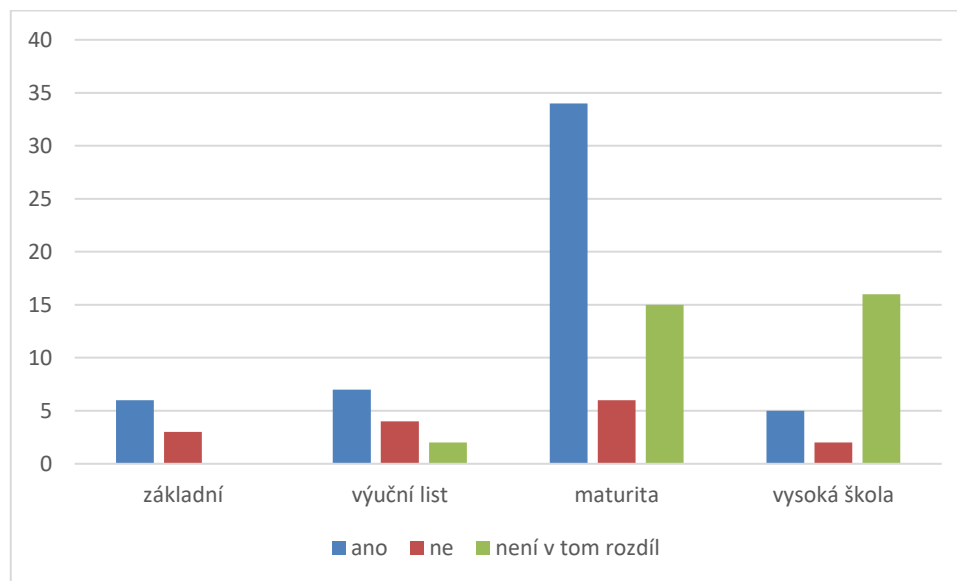
Nejčastěji volili odpověď ano na tuto otázku respondenti s nižší úrovní dosaženého vzdělání, podíl osob se základním vzděláním byl 3 % a s výučním listem 8 % všech respondentů. U respondentů s maturitním vysvědčením převažovala odpověď ne 29 %, ano označilo 23 % osob. Lidé s ukončeným vysokoškolským vzděláním označili také odpověď ne, a to v 18 % případů, odpověď ano pouze u 4 % odpovědí.

### **Otázka č. 12: Je manželství lepší volba pro trvalý vztah než nesezdané soužití?**

U respondentů se základním vzděláním převažovala odpověď ano, takto odpovědělo 6 % respondentů, odpověď ne uvedly 3 %. U osob s výučním listem označilo odpověď

ano 7 % respondentů, odpověď ne 4 % a 2 % uvedli, že v tom není rozdíl. V nejobsáhlejší kategorii osob s maturitním vzděláním odpovědělo ano 34 %, odpověď ne zvolilo 6 % a 15 % uvedlo, že mezi manželstvím a nesezdaným soužitím není zásadní rozdíl. Tato odpověď převažovala i u respondentů s ukončeným vysokoškolským vzděláním – 16 %, odpověď ano uvedlo 5 % a odpověď ne 2 %.

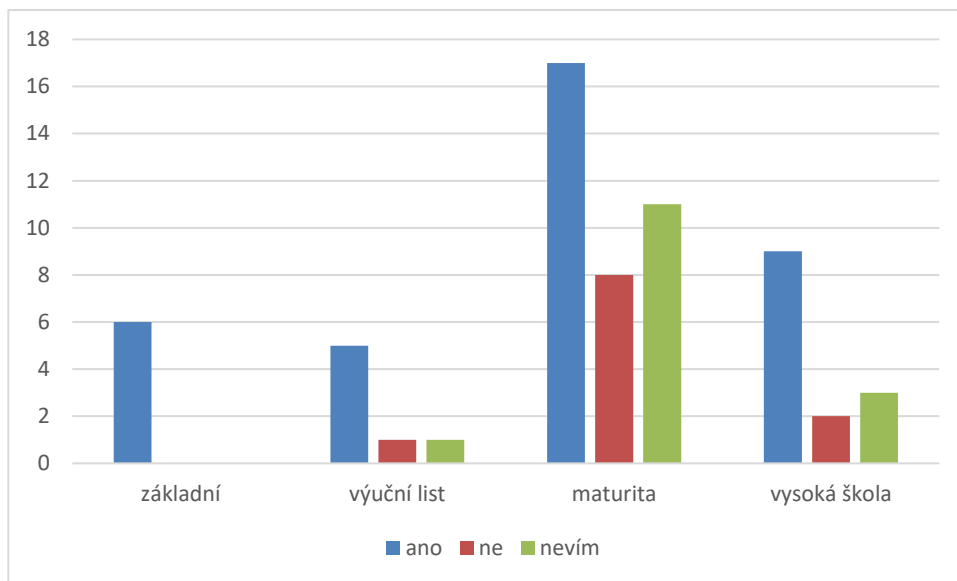
Graf č. 11: Je manželství lepší volba pro trvalý vztah než nesezdané soužití?



### Otázka č. 13: Pro svobodné: Chcete někdy v budoucnu vstoupit do manželství?

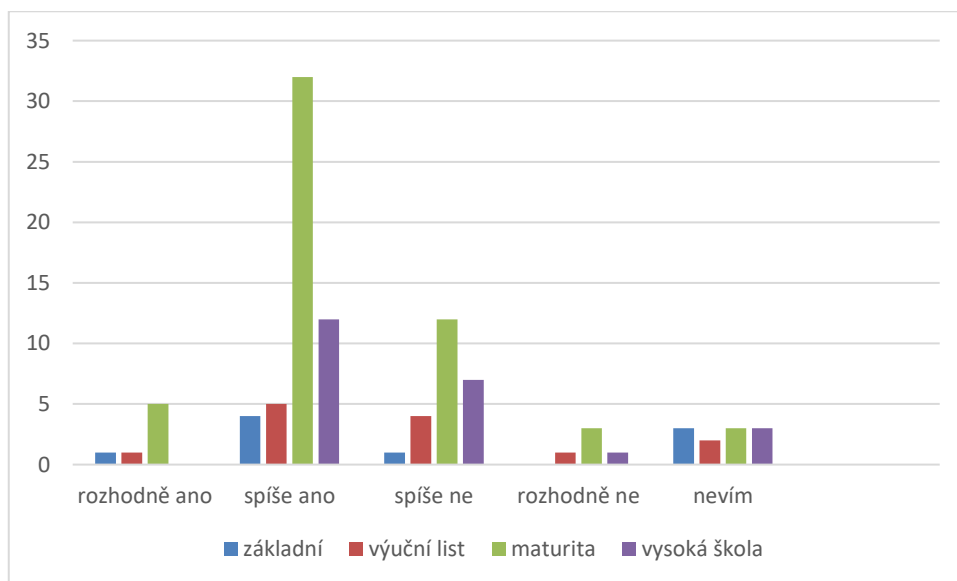
Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří nežijí v manželském svazku, odpovídalo tedy celkem 63 dotazovaných z celkových 100. Zde jednoznačně převládala odpověď ano bez rozdílu vzdělání – celkem tuto odpověď zvolilo 37 osob. Respondenti se základním vzděláním tuto odpověď zvolili všichni, kteří nežijí v manželském svazku, celkem 6. Počet respondentů s výučním listem odpovídalo celkem 7, z toho 5 zvolilo odpověď ano, odpověď ne a nevím shodně jeden z odpovídajících. Z respondentů s maturitním vzděláním odpověď ano označilo 17 osob, odpověď nevím 11 a odpověď ne 8 respondentů. U vysokoškolsky vzdělaných odpovědělo ano 9 respondentů, odpověď ne 2 a 3 uvedli, že v současné době neví.

Graf č. 12: Chcete někdy v budoucnu vstoupit do manželství?



**Otázka č. 14: Pokud partneři neplánují dítě, mají přesto uzavřít sňatek?**

Graf č. 13: Pokud partneři neplánují dítě, mají uzavřít sňatek?



U této otázky převažovaly odpovědi rozhodně ano a spíše ano, celkem takto odpovědělo 57 % respondentů, odpověď ne a spíše ne označilo 28 % respondentů a 11 % uvedlo odpověď nevím. Odpověď rozhodně ne uvedlo pouhá 4 % všech osob.

### 3.5 Diskuze

V dotazníku označila většina osob svůj současný stav jako partnerský vztah trvající déle než jeden rok většina respondentů. Tuto skutečnost je možné vysvětlit i faktem, že především lidé s vysokoškolským vzděláním uzavírají sňatky později, z důvodu délky studia, což potvrzuje v dříve provedeném výzkumu Dana Hamplová (2003). Její výzkum se ovšem zabýval věkovou kategorií do 35 let a z výzkumného vzorku byli vyloučeni lidé s více než dvěma partnery. Další důvod, který může hrát roli pro uzavření manželství v pozdějším věku, může být aktuální ekonomická a bytová situace. Tyto proměnné nebyly při tvorbě dotazníku zohledněny.

Převážná část respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, by dle výsledků výzkumu preferovala manželský svazek a roli manžela nebo manželky v rámci společnosti, celkem 79 %. Tento výsledek se shoduje se závěry, které uvádí Ivo Možný (2002), jeho výsledky jsou ovšem rozděleny podle pohlaví respondentů.

Při odpovědi na otázku č. 6, zda má nesezdané soužití být určitým předstupněm manželství, odpovědělo kladně převážná část účastníků výzkumu s ukončeným základním a středoškolským vzděláním. To potvrzuje i přání většiny respondentů být v roli manžela či manželky. Z výsledků odpovědí také vyplývá, že pouze vysokoškolsky vzdělaní lidé takto kohabitaci nevnímají, partnerské soužití podle nich může znamenat finální fázi vztahu, která do manželského svazku nemusí směřovat. Tento názor tedy může ovlivňovat úroveň nejvyššího dosaženého stupně manželství. Vzhledem k průměrnému věku respondentů a faktu, že se posouvá věk prvorodiček v České republice, by bylo vhodné tyto data porovnat u skupiny s vyšším průměrným věkem.

Přestože respondenti se středoškolským vzděláním zakončeném maturitou nebo výučním listem zastávají názor, že kohabitace by měla být pouze jednou z fází vztahu, který má vést k uzavření manželství, na otázku, zda si dokáží představit žít ve vztahu, který nepovede k uzavření manželství, odpověděli v drtivé většině ano. Tento rozpor u skupiny může být zapříčiněn větší akceptací kohabitace v české společnosti i v případě dlouhodobých vztahů. Při případném dalším průzkumu by bylo zajímavé ověřit, jak velký podíl partnerských soužití směřovalo k pozdějšímu uzavření manželství u této kategorie respondentů. Podle Dany Hamplové (2002) může výsledky ovlivňovat fakt, že muži

uzavírají sňatky v pozdějším věku než ženy, výsledky jejího výzkumu ukázaly, že nižší počet uzavřených manželství u osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním souvisí s délkou studia.

Liberálnější přístup většinové společnosti může být také vysvětlením při porovnání odpovědí na otázku hlavního významu manželství, kde byly nejčastěji uvedeny odpovědi založení rodiny, výchova dětí a životní jistoty, s výsledky odpovědí na otázku, zda je manželství jediným správným uspořádáním, ve kterém by měly být vychovávány děti. Zde zvolili na obě otázky odpověď ano pouze osoby s výučním listem.

Výsledky, plynoucí z těchto vyjádření, jsou v souladu s právní definicí, která za hlavní účel manželství považuje právě založení rodiny a výchovu dětí.

Obecné postoje a preference respondentů nemusí být vždy v souladu s jejich budoucím rozhodováním. Reálné chování mohou ovlivňovat různé faktory a životní okolnosti. Přestože v otázkách na názor na význam manželství převažovaly odpovědi založené na tradičním přístupu u většiny respondentů bez ohledu na vzdělání, při dotazování zda je manželství lepší volba než nesezdané soužití, u respondentů s ukončeným vysokoškolským vzděláním převažovala odpověď, že v nich není rozdíl.

Na základě výsledků výzkumu je možné si vytvořit názor, že úroveň dosaženého vzdělání má vliv na konzervativní nebo liberální přístup k manželství, přičemž platí, že se zvyšující se úrovní dosaženého vzdělání se důležitost manželství snižuje. Podle Možného (2006) může tento názor ovlivňovat skutečnost, že vyšší vzdělání poskytuje lepší ekonomické zajištění.

Úroveň dosaženého vzdělání respondentů měla zanedbatelný vliv na zvolené odpovědi na dotaz významu manželství a důvodů, které by měly vést k jeho uzavření. Tyto výsledky jsou shodné se závěry, které uvádí Ivo Možný ve své učebnici Rodina a společnost (2006).

Vzhledem k použité metodě při tvorbě dotazníku a volbě pouze uzavřených otázek, jsou závěry z výzkumu velmi obecné a nelze z nich např. při zjišťování názorů odvodit předpokládaný budoucí vývoj. Také možnost dopsat libovolné možnosti při označení

volby jiné, by mohly doplnit a rozvinout některé závěry, získané při vyhodnocování dotazníků.

Volba respondentů, založená na náhodném výběru, také ovlivnila poměr v zastoupení respondentů na základě úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání. Při zvolení např. kvótního zastoupení respondentů, např. podle údajů Českého statistického úřadu o počtu obyvatel s různou úrovní dosaženého vzdělání, by pravděpodobně přinesla jiná data a závěry výzkumu by mohly být odlišné. Tento způsob výběru respondentů by také přinesl data, která by bylo možné s větší pravděpodobností vztáhnout na většinovou populaci České republiky. Respondenti, kteří se účastnili výzkumu, pocházeli z okresu Jihlava. Pokud by došlo k výběru z jiné lokality, např. okresu Litoměřice, výsledky by mohly být odlišné,

### **3.6 Závěry výzkumu**

Z provedeného výzkumu je možné odvodit, že hypotéza č. 1 – “Osoby s nižším stupněm úrovně dosaženého vzdělání zastávají konzervativnější postoje k manželství než osoby s vyšším stupněm úrovně dosaženého vzdělání.” byla potvrzena. Respondenti se ukončeným základním vzděláním a respondenti s ukončeným středoškolským vzděláním s výučním listem vidí v manželství lepší volbu pro trvalý vztah a výchovu dětí.

Hypotéza č. 2 – “Osoby s nižším stupněm úrovně dosaženého vzdělání považují nesezdané soužití jako předmanželské.” byla také potvrzena. Odpověď ano převažovala u respondentů s ukončeným základním vzděláním a respondentů s ukončeným středoškolským vzděláním s výučním listem i maturitou.

Hypotéza č. 3 – “Osoby s vysokoškolským vzděláním jsou ochotni žít v partnerském vztahu, aniž by uzavřeli manželství.” je možné na základě výsledků výzkumu také potvrdit.

Další výzkum by mohl směřovat k většímu rozlišení odpovědí respondentů podle počtu mužů a žen. Bylo by zajímavé zjistit, zda by se výsledky výzkumu s ohledem na pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání lišily.

Za slabé stránky tohoto výzkumu je možné označit nerovnoměrné zastoupení respondentů na základě dělení podle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání.



## 4 ZÁVĚR

Teoretická část bakalářské práce se zabývá vysvětlením a historickým vývojem manželství a nesezdaného soužití. Pojem manželství byl definován podle více kritérií, z hlediska psychologického významu, sociologického a také právního. Může být také více podob manželství, zde hrají největší roli kulturní zvyky jednotlivých společností. Nechybí ani popis vzniku a rozpadu manželství, jak je zakotven v českém právním systému a význam manželství z hlediska křesťanského náboženství. To hrálo velkou roli při utváření manželství v průběhu historie, přičemž je zajímavé sledovat jeho postupný vývoj v souvislosti s e změnami ve společnosti v průběhu jejího vývoje.

V České republice jsou tyto změny hodně patrné i v průběhu posledních třiceti let, tyto změny souvisí se změnou politického systému. Současná doba nabízí více možností pro jednotlivce, což ovlivnilo počet uzavíraných manželství.

Naopak došlo k většímu počtu nesezdaných soužití. V rámci bakalářské práce byly popsány i nejčastěji uváděné důvody pro volbu nesezdaného soužití, které spočívají především ve společenských změnách, které nastaly po změně politického systému v roce 1989. Nesezdané soužití je nyní považováno převážnou většinou společnosti jako zcela přirozená fáze vztahu a není výjimkou, že tyto páry také zakládají rodiny a vychovávají děti.

Dále také je také v teoretické části popsán historický vývoj vzdělání v českých zemích od reforem z dob rakousko – uherské monarchie. Toto období přineslo velmi dobrý základ pro další vývoj vzdělání a vzdělávání po vzniku samostatného československého státu, který v oblasti školské politiky rozvíjel dále české školství. Je zde zmíněn také vliv 2. světové války a následný útlum především vysokoškolského vzdělání za dob Československé socialistické republiky.

Význam vzdělání spočívá především v rozvoji společnosti, přináší růst po stránce ekonomické i kulturní.

Tato část práce popisuje také, jaké úrovně vzdělání lze v rámci českého vzdělávacího systému dosáhnout, což je poté důležité pro výzkumnou část, jelikož se odpovědi respondentů vyhodnocují právě podle rozdělení úrovně dosaženého vzdělání v rámci systému českého školství.

Z teoretické části bakalářské práce byly následně vymezeny cíle a formulovány hypotézy, které má provedený výzkum potvrdit nebo vyvrátit. Byla popsána zvolená kvantitativní metoda, jakým způsobem byl vybrán výzkumný vzorek respondentů a sestavení dotazníku. Ve výzkumné části byly také prezentovány výsledky výzkumu, jak respondenti odpovídali na otázky, tyto odpovědi byly prezentovány na základě jejich nejvyšší úrovně dosaženého vzdělání a následně vyhodnoceny. Výzkum ukázal, že existují rozdíly ve vnímání nesezdaného soužití a manželství mezi respondenty s různou úrovní dosaženého stupně vzdělání. Nejvíce tolerantní se ve výzkumu ukázaly názory a postoje vysokoškolsky vzdělaných osob. Naopak respondenti s nižším stupněm úrovně dosaženého vzdělání jsou ve svých názorech více konzervativní a manželství považují za důležité především při výchově dětí.

Na základě vyhodnocení výzkumu byly dosaženo výsledku, který potvrdil platnost stanovených hypotéz. Cíl bakalářské práce se podařilo naplnit.

Výsledky tohoto výzkumu by mohlo být přínosem především pro lektory, kteří pracují v neziskových organizacích zaměřených na určité sociální skupiny obyvatel. Dále pak také pro pracovníky sociálních odborů městských úřadů.

## SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

### Seznam použitých českých zdrojů

- BARTÁK, Jan. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Management studium (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-12-7.
- BAŠTECKÁ, Bohumila, ed. *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-470-0.
- BENEŠ, Milan. *Idea vzdělávání v dnešní společnosti*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. Andragogika. ISBN 80-86432-40-8.
- BENEŠ, Milan. *Andragogika. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.
- BORŮVKOVÁ, Jana. *Základy statistiky: dotazníkové šetření : studijní text*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-80-1.
- GELOVÁ, Ivana. *Manželství a sňatky v první polovině 19. století*. Olomouc, 2008. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. PhDr. Marie Macková, Ph.D.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.
- HAMPLOVÁ, Dana. *Vstup do manželství a nesezdaného soužití v České republice po roce 1989 v souvislosti se vzděláním*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2003. Sociological papers. ISBN 80-7330-029-X.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Ilustroval Karel NEPRAŠ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.
- HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Ilustroval Karel NEPRAŠ. Praha: Jiří Budka, 1993. Slovník. ISBN 80-901549-0-5.
- CHVÁTALOVÁ, Tereza. *Manželství*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

KASPER, Tomáš, Dana KASPEROVÁ a Markéta PÁNKOVÁ, ed. *"Národní" školství za první Československé republiky*. Praha: Academia, 2018. První republika. ISBN 978-80-200-2891-4.

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-646-9.

KUČEROVÁ, Lucie. *Postoje k manželství*. Brno, 2012. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

MAŘÍKOVÁ, Hana, ed. *Jaká je naše společnost?: otázky, které si často klademe--*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-025-4.

MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-86429-05-9.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Ilustroval Vladimír JIRÁNEK. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-58-x.

*Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka 26. 3. 2012* Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7208-920-8.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-567-7.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3960-1.

*Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2018*. Praha: Český statistický úřad, 1994. Zprávy a rozborů.

## Seznam použitých internetových zdrojů

Česká škola a stručná historie povinné školní docházky. *Čítárny* [online]. čítárny, 2018, 1.9.2018 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/vzdelavani-a-skola/skola-povinna-skolni-dochazka>

Demografická ročenka České republiky - 2018. *Český statistický úřad* [online]. český statistický úřad, 2019 [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-ceske-republiky-bec10o9r0o>

HORÁK, Josef. Vzdělání a hodnotová orientace. *Journals MUNI* [online]. 2018, **2018**(1), 40-43 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/viewFile/10764/9627>

Láska a manželství z pohledu křesťanství. *Pastorace* [online]. Pastorage, 2020 [cit. 2020-06-07]. Dostupné z: <https://www.pastorage.cz/tematicke-texty/laska-a-manzelstvi-z-pohledu-krestanstvi-kgi-1>

Právo na vzdělání. *UNESCO* [online]. 2019 [cit. 2020-06-16]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/themes/right-to-education>

Vzdělávání v České republice. *Eurydice* [online]. [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: [https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic\\_cs](https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs)

# SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

## Seznam obrázků

|   |    |
|---|----|
| Obrázek 1: Sňatečnost svobodných žen v letech 1961-2019 ..... | 24 |
| Obrázek 2: Schéma vzdělávacího systému v ČR .....             | 24 |

## Seznam grafů

|   |    |
|---|----|
| Graf 1: Pohlaví a věk .....   | 26 |
| Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání .....  | 26 |
| Graf 3: současný stav .....   | 27 |
| Graf 4: Jakou roli preferujete ve společenském postavení? .....   | 28 |
| Graf 5.1: Vnímáte nesezdané soužití pouze jako předmanželské, tj. vedoucí k uzavření manželství? .....                          | 28 |
| Graf 5.2: Vnímáte nesezdané soužití pouze jako předmanželské, tj. vedoucí k uzavření manželství? Odpovědi podle vzdělání.....   | 29 |
| Graf 6: Jak dlouhá by měla být délka nesezdaného soužití před svatbou?.....   | 30 |
| Graf 7.1: Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství? .....                         | 30 |
| Graf 7.2: Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství? Odpovědi podle vzdělání ..... | 31 |
| Graf 8: Jaký je podle vás hlavní význam manželství?.....  | 32 |
| Graf 9: Jaké by měly být důvody k uzavření manželství? .....  | 32 |

|  |    |
|--|----|
| Graf 10: Představuje manželství jedinou správnou formu rodinného soužití při výchově dětí? ..... | 33 |
| Graf 11: Je manželství lepší volba pro trvalý vztah než nesezdané soužití? ...                   | 34 |
| Graf 12: Chcete někdy v budoucnu vstoupit do manželství?.....                                    | 35 |
| Graf 13: Pokud partneři neplánují dítě, mají přesto uzavřít sňatek? .....                        | 35 |

## SEZNAM PŘÍLOH

|                                   |          |
|-----------------------------------|----------|
| <b>Příloha A - Dotazník .....</b> | <b>I</b> |
|-----------------------------------|----------|



## Příloha A - Dotazník

Vážený respondente,

jmenuji se Ivana Pospíchalová a jsem studentkou 2. semestru oboru Vzdělávání dospělých na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze. V rámci své bakalářské práce se zabývám tematikou manželství a vzdělání. Otázky jsou zaměřeny na Vaše názory, zkušenosti a přesvědčení o tomto tématu. Tímto si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a data, která mi poskytnete, budou použita pouze jako podklad k bakalářské práci.

Předem děkuji za Váš strávený čas, nad vyplněním tohoto dotazníku.

Ivana Pospíchalová, DiS.

### Informace k vyplnění dotazníku

Otázky si prosím pečlivě přečtete a vyberte odpověď, se kterou souhlasíte. U každé otázky by měl být jeden křížek. Pokud budete chtít opravit nebo změnit svou odpověď, tak nesprávnou odpověď škrtnete křížkem a zakroužkujete jinou odpověď. V případě nejasností se prosím obraťte na mě.

1. Jaké je vaše pohlaví?
  - Muž
  - Žena
  
2. Jaký je váš věk?
  - 18-25
  - 26-35
  - 36-45
  - 45 a více
  
3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
  - Základní
  - Středoškolské bez maturity
  - Středoškolské s maturitou
  - Vyšší odborné
  - Vysokoškolské
  
4. Uveďte váš současný stav
  - Nezadaný/á
  - Zadaný/á do 1 roku
  - Zadaný/á déle než 1 rok
  - Ženatý/vdaná
  - Rozvedený/á
  - Vdovec/vdova
  
5. Jakou roli preferujete ve společenském postavení?
  - Přítel/přítelkyně
  - Ženatý/vdaná
  - Single (nezadaný)
  
6. Vnímáte nesezdané soužití pouze jako předmanželské, tj. vedoucí k uzavření manželství?
  - Ano

- Ne
- Nevím

7. Jak dlouhá by měla být délka nesezdaného soužití před svatbou?

(Pokud jste na předchozí otázku odpověděli ano, pokračujte na otázku č. 8.)

- Méně než 2 roky
- 3-5 let
- 6-10 let
- Více než 10 let
- Doba je individuální

8. Dokážete si představit žít trvale v partnerském vztahu, aniž byste uzavřeli manželství?

- Ano
- Ne
- Nevím

9. Jaký je podle vás hlavní význam manželství?

- Založení rodiny
- Výchova dětí
- Životní jistoty
- Právní výhody
- Majetkové výhody
- jiné

10. Jaké by měly být důvody k uzavření manželství?

- Láska
- Založení rodiny
- Přání partnera, partnerky
- Jistota, nebýt sám

- Ekonomické výhody
- Posun v partnerském vztahu
- Jiné

11. Představuje manželství jedinou správnou formu rodinného soužití při výchově dětí?

- Ano
- Ne
- Nevím

12. Je manželství lepší volba pro trvalý vztah než nesezdané soužití?

- ano
- ne
- v manželství a nesezdaném soužití není rozdíl

13. Pro svobodné: Chcete někdy v budoucnu vstoupit do manželství?

- Ano
- Ne
- Nevím

14. Pokud partneri neplánují dítě, mají přesto uzavřít sňatek?

- Rozhodně Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně Ne
- Nevím

## **BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE**

**Jméno autora: Ivana Pospíchalová**

**Obor: vzdělávání dospělých**

**Forma studia: kombinované studium**

**Název práce: Význam a hodnota manželství v souvislosti s dosaženým vzděláním**

**Rok: 2020**

**Počet stran textu bez příloh: 42**

**Celkový počet stran příloh: 4**

**Počet titulů českých použitých zdrojů: 23**

**Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0**

**Počet internetových zdrojů: 6**

**Vedoucí práce: Doc. PhDr. Dobromila Trpišovská, CSc.**